

Funktionshindersrådet 15 februari 2024

Hållpunkter

- Huvudmannens möjlighet att påverka valet av ställföreträdare.
- Huvudmannens möjlighet att byta ställföreträdare.
- När betalar huvudmannen ställföreträdarens arvode?
- Positivt 2024
- Utmaningar framåt

Den enskildes inflytande i valet av god man eller förvaltare

Framgår av [11 kap. 12 § föräldrabalken](#).

Föreslår den enskilde en viss person som god man eller förvaltare, ska den personen förordnas, **om han eller hon är lämplig och vill åta sig uppdraget.**

I förarbetena ([prop. 2013/14:225 s. 33](#) f.) framhålls att i situationer där den enskilde behöver förlita sig på en annan person för att få hjälp med personliga och ekonomiska angelägenheter är det viktigt att det finns ett förtroendefullt förhållande, att den enskilde känner sig trygg i sin vardag och att **principen om självbestämmande** får genomslag.

Den enskildes synpunkter på vem som ska företräda honom eller henne bör tillmätas stor betydelse.

Den enskildes möjlighet att byta ställföreträdare

Samarbetssvårigheter och djupgående meningsskiljaktigheter mellan ställföreträdaren och huvudmannen kan vara ett skäl för att entlediga denne från uppdraget och utse någon annan i hans ställe.

Enstaka triviala åsiktsskillnader torde inte vara ett skäl att entlediga en god man eller förvaltare.

Omvänt kan ett långvarigt missnöje från den enskildes sida med förvaltarens arbete innebära att skäl för ett entledigande föreligger, trots att missnöjet inte rör några allvarigare saker (se t.ex. [SOU 2004:112 s. 814](#) f.).

Vem ska betala gode mannens arvode?

- Huvudregeln är att huvudmannen ska betala arvodet till ställföreträdaren om den beräknade skattepliktiga inkomsten under året uppdraget utfördes översteg 2,65 prisbasbelopp. Dvs 151 845 kr år 2024.
- Endast de inkomster som är skattepliktiga ska läggas till grund för om huvudmannen ska betala ställföreträdarens arvode.
- Även vid låg skattepliktig inkomst kan huvudmannen få stå för arvodet om tillgångarna översteg två (2) prisbasbelopp aktuellt år, se nedan. Dvs 114 600 kr.
- Observera att det är den del av huvudmannens skattepliktiga inkomst och tillgångar som överstiger gränsbeloppen som får användas för betalning av arvode, ersättning och skatter. Det kan innebära att arvodet delas mellan huvudmannen och staden.

Undantag från huvudregel

- Undantag från huvudregeln kan göras om det finns särskilda skäl. Särskilda skäl kan vara att huvudmannen har höga vårdkostnader eller att tillgångarna som det är frågan om utgörs av en
- fastighet eller bostadsrätt som huvudmannen bor i.

Positivt 2024

- Vi sitter i nya fina lokaler – bättre arbetsmiljö och tillgänglighet
- Ny organisation som skapar möjligheter till förändringar
- Införande av nytt ärendesystem skapar möjligheter
- Vi kan ordna utbildningar för vår personal, för ställföreträdare och för anställda på andra förvaltningar i våra centrala lokaler och många mötesrum
- Vi kommer förmodligen att använda kunna digitala tjänster vilket minskar behovet av pappersutskick
- Vi kommer få särskilda medel för att utveckla e-tjänster

Utmaningar framåt

- Alla huvudmän får inte den hjälp de skulle behöva,
- gäller särskilt huvudmän med mer krävande behov
- Långa handläggningstider
- Inte tillräckligt rättssäkert
- Svårt att möta ökade förväntningar på tillgänglighet och service
- Inte tillräckligt digitaliserade
- Vi gör vårt yttersta med befintliga resurser – räcker det?

Värva fler gode män och förvaltare

- Arbetsmarknadsförvaltningens förvaltarenhet som har professionella ställföreträdare tar för få ärenden. Har ca 60 - borde vara 250
- Vi behöver fler ideella gode män och förvaltare
- Vi söker nu gode män till 359 huvudmän
- Gärna större mångfald
- Gärna fler äldre
- Gärna fler erfarenhet av funktionshinder

Bättre stöd till ställföreträdare

- Kontaktcenter
- Chattfunktion
- Information på webben
- Digitala utbildningar
- Fysiska utbildningar
- Mer personligt stöd

Demografiska förändringar

Antalet äldre ökar betydligt.

I livets slutskede är det många som har behov av en ställföreträdare.

Många är både äldre och funktionshindrade

Digitalisering

Det är cirka 10 e-tjänster som ska utvecklas.

Ställföreträdarna elektroniskt ska kunna lämna in

- förteckningar,
- årsredovisningar,
- slutredovisningar,
- redogörelser
- begäran om uttagstillstånd
- m.m.

Förvaltningen ska på sikt anslutas till e-arkiv

Uttag och placeringar av huvudmannens tillgångar

Bankernas kontanthantering försvinner mer och mer vilket förutsätter att man som kund ska kunna använda sig av bankkort och digitala tjänster.

Penningtvättslagen och krav på BankID gör det svårare att företräda någon annan.

Detta påverkar huvudmännen och deras ställföreträdare men även överförmyndarnämnden.

Handelsbanken

Swedbank

SEB

Nordea

Mer samverkan inom kommunen

- Arbetsmarknadsförvaltningen
- Socialförvaltningen
- Äldre förvaltningen
- 11 stadsdelsförvaltningar
- Stadsledningskontoret
  - Juridiska avdelningen
  - Kommunikations avdelningen
  - IT-avdelningen
  - Funktionshindersonbudsmanen
  - Äldre ombudsmanen

Mer samverkan utom kommunen

- Andra överförmyndarförvaltningar
- Funktionshindrades organisationer
- Pensionärernas organisationer
- Stockholms läns godmans- och förvaltarförening
- Föreningen Sveriges överförmyndare
- Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare.
- M.fl.

Internationell rätt

Stockholms överförmyndarnämnd är enligt föräldrabalkens bestämmelser i 16 kap. 2 § reservforum för utlandssvenskar.

Det innebär också att Stockholms överförmyndarnämnd blir specialforum som deltar i lagstiftningsarbete som rör den internationella förmynderskapsrätten.

Det finns därför ett behov för Stockholms överförmyndarnämnd, som Sveriges största och enda internationella överförmyndare, att arbeta med internationell omvärldsbevakning på ett helt annat sätt än andra överförmyndare.

Detta är ett nationellt riksansvar som rör medborgare som inte är skrivna i Stockholms stad.

Det är dock Stockholms stads invånare som finansierar verksamheten.

Resurser för att sköta uppdraget bra saknas

Ställföreträdarutredningen

Regeringen tillsatte 2019 en utredning med namnet "Ställföreträdare att lita på - en översyn av reglerna om gode män".

Utredningen lämnade våren 2021 ett betänkande.

Förslag:

- överföring av beslut från tingsrätten till överförmyndarnämnden,
- krav på skärpt tillsyn
- utökad informationsskyldighet
- beräknas arbetsmängden öka med cirka 20-30 procent.

